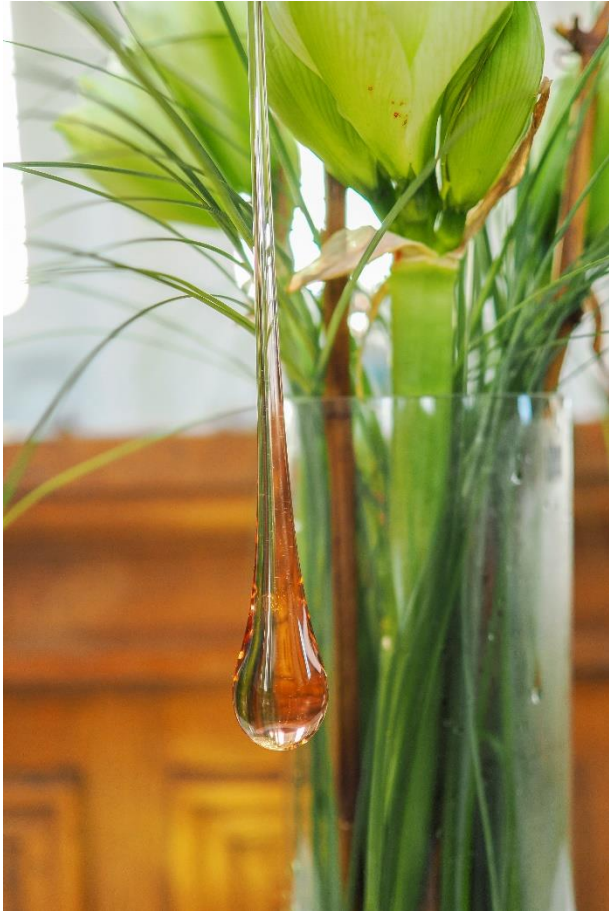

Tranen

Zondagmorgen 24 november 2024, Sint-Catharijnekerk, ds. Eibert Kok
Gedachtenis van de gestorvenen

Lezingen: Psalm 42: 1-6 en Openbaring 21: 1-5a

Afgelopen maandag was ik op de begraafplaats van mijn geboortedorp. Het was een mooie middag, het zonnetje scheen een beetje flauwtjes door de wolken. Het is een mooie begraafplaats half in het bos, sommige bomen al kaal, andere mooi in de herfstkleuren. Behalve twee werklieden was er niemand. Ik was daar omdat het de verjaardag van mijn vader zou zijn geweest. Ruim 15 jaar geleden overleed hij. Ik probeer elk jaar op of rond zijn geboortedatum op bezoek te gaan bij mijn moeder. Soms gaan we dan samen naar het graf, maar meestal wil ze niet. 'Ik vind daar niks', zegt ze dan. Ieder heeft z'n eigen manier om om te gaan met verlies en verdriet. Dit jaar was ik alleen gegaan. Mijn moeder put troost uit de gedachte dat hij het nu beter heeft. "We weten waar hij is", zegt ze dan. Als ze dat zegt beaam ik dat, en tegelijk als ik daar sta, denk ik: ik weet helemaal niet waar hij is, ik kan me er zo weinig bij voorstellen. 'Die in de Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven', staat er op de steen gegraveerd. Zo wilde mijn vader het.

Want dat was zijn geloof en vertrouwen dat er na de dood voor hem een nieuw leven was weggelegd, een hemelse heerlijkheid, eeuwig leven.

Hij las al die woorden waarin de bijbel spreekt over leven voorbij de grens van de dood letterlijk, daaraan hield hij zich vast.

Eeuwig leven, wat is dat? Is dat niet leven met de Eeuwige, leven met God? Is dat ook voorbij de grens van de dood? Zo ja, hoe is dat dan? Vragen genoeg.

Ergens toch wil ik geloven en vertrouwen dat hij veilig is bij God - God mag weten hoe. Zoals we straks aan het eind van deze kerkdienst zullen zingen:

“Er is een land van louter licht ...

Nooit gaat de gouden dag daar dicht in duisternis of pijn.”

En tegelijk klinkt in dat lied het zoeken, tasten:

“Hing niet het wolkendek zo zwart van twijfel om ons heen,
wij zouden 't land zien van ons hart, dat 't hemels licht bescheen.”

Zo stond ik daar afgelopen maandagmiddag.

En ik dacht aan vandaag, wanneer alle namen genoemd worden van hen die ons in het afgelopen jaar in de kerkelijke gemeente ontvallen zijn.

Altijd weer indrukwekkend.

Met alle herinneringen,
met de dankbaarheid voor het leven dat we deelden,
met het verdriet om wie we verloren,
met de tranen, in ons hart en in onze ogen,
met het zoeken naar troost en hoop.

Twee fragmenten uit de Bijbel kunnen ons vandaag misschien helpen, beide over tranen. Het eerste uit Psalm 42: Tranen zijn mijn brood, bij dag en bij nacht. Allerlei vragen komen op de dichter af: Waar is dan je God?

En het tweede, een visioen, een droom van een werkelijkheid waar het goed is: God zal alle tranen uit hun ogen wissen. Er zal geen dood meer zijn, geen rouw, geen jammerklacht, geen pijn. Alles maak ik nieuw!

Dat eerste fragment uit Psalm 42 komt uit een lied van verlies en verlangen, iets wat er was, en nu niet meer is. Juist daardoor dat verlangen. Het gaat over smachten, dorsten.

Waarnaar? Naar God.

Zoals een hert dat smacht naar water, zo smacht mijn ziel naar u, o God.

Het gaat over tranen, weemoed, bedroefdheid, onrust.

Het is iemand die getroffen wordt door verdriet en tegenslag.

Al uw golven slaan zwaar over mij heen. En de vragen stapelen zich op: Waar is dan je God?

Waarom vergeet u mij, waarom ga ik gehuld in het zwart? Waar? Waarom? Vragen.

Antwoorden heeft die niet.

Alleen weemoed is er, herinnering aan hoe het ooit was. Weemoed vervult mijn ziel, nu ik mij herinner hoe ik meeliep, optrok, juichend en lovend, vrolijk en blij.

Toen, ooit, maar dat is voorbij, over, nu niet meer, nu verdriet mij zo hard treft.

Alleen de herinnering is er nog, en die maakt me weemoedig.

Verlangen, vragen en weemoed.

Maar dan, het refrein, dat terugkomt, de hoop en het verlangen:

“Waarom, mens, zo aangeslagen? Waarom boordevol verdriet?

Hoop op God en laat je dragen. Hij vergeet je zeker niet.”

God ziet mij en redt mij, hij laat mij niet vallen, hij laat mij niet los.

En zeg ik er dan achteraan, als wij mensen los moeten laten, ook dan mogen we vertrouwen: ook hen laat God niet los.

Vandaag zijn wij hier in de kerk, niet om ons gemis en ons verdriet te overschreeuwen met grote woorden, het verdriet en het gemis is er.

We zijn hier om hen te gedenken die ons ontvallen zijn, om troost te zoeken bij elkaar, om troost te zoeken bij de woorden van de bijbel.

Vestig je hoop op God.

Zo gedenken we hen, één voor één. In gedachten zien we hen weer voor ons, hen die we gekend hebben, met wie we verbonden waren, heel sterk verbonden misschien wel, omdat het een van je ouders was, of je levenspartner, je kind, je grootouder, broer of zus, of goede vriend.

We noemen hun namen en gedenken hen. Wie ze waren.

Allemaal unieke mensen, onvervangbaar. Met hun eigen levensverhaal.

Hoop op God en laat je dragen. Hij vergeet hen zeker niet.

Het andere Bijbelfragment komt uit Openbaring 21, een soort visioen, over een nieuwe hemel en een nieuwe aarde.

Ook daar gaat het over tranen, maar dan over tranen die gedroogd worden, zoals een ouder de tranen afveegt van een kind dat huilt: "Het komt goed."

Het klonk al door in het lied waarmee we begonnen zijn, het zijn grote woorden, misschien wel te groot. En toch, toch schuilt daarin misschien wel de basis van ons geloof en vertrouwen: 'Wie in de schaduw Gods mag wonen, hoeft niet te vrezen voor de dood...

God legt zijn vleugels van genade beschermend om hem heen als vriend.'

De dichter van dit lied sluit aan bij Psalm 91.

'Wie in de beschutting van de allerhoogste woont,
overnacht in de schaduw van de Eeuwige ...

Hij zal je beschermen met zijn vleugels,
onder zijn wieken vind je een toevlucht,
zijn trouw is een veilig schild.'

De dichter van het lied sluit daarbij aan en vervaecht erdoorheen gedachten uit het bijbelgedeelte uit Openbaring dat we gelezen hebben, dat visioen van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde. Misschien is sterven niet het einde, is sterven verder leven in een andere werkelijkheid, bij God.

Hoe dat zal zijn? De bijbel spreekt er in beelden over - God mag weten hoe dat zal zijn.

Die beelden vertellen ons van een werkelijkheid voorbij onze werkelijkheid.

Daar zal geen zee meer zijn. Wat betekent dat?

Nou, in de Bijbelse gedachtegang is de zee symbool van het donker en de dood.

De zee is de plek waar een mens geen vaste grond onder de voeten heeft.

De zee is de plek waar de golven je bedreigen, waar je kopje onder kunt gaan, waar je kunt verdrinken.

De zee is er niet meer. Het donker is er niet meer.

Even later wordt het zo verwoord: God zal alle tranen uit hun ogen wissen. Er zal geen dood meer zijn, geen rouw, geen jammerklacht, geen pijn.

En God woont daar, Hij zal bij hen zijn.

"Hij zal een nieuwe hemel bouwen van liefde om hun tranen heen."

Een visioen. Dat het goed zal zijn.

Zo zijn wij hier vandaag, met allerlei gedachten en gevoelens.
Met aan de ene kant de ervaring van het verlies van iemand met wie we zo verbonden
waren, het verdriet, de tranen,
en aan de andere kant het vertrouwen, schoorvoetend, we durven bijna niet, maar toch, het
vertrouwen dat niets buiten God om gaat, ook niet voorbij de grens van de dood,
dat God het leven voltooien zal.